

Solitärbin

De vilda bina

Livscykel

Solitärbin lever inte i sociala samhällen med en drottning och sterila arbetsbin, som fallet är hos honungsbin, getingar och humlor.

Hos solitärbina är varje hona fertil.

Normalt så håller bina till i håligheter i dött trä eller i hålor i marken.

I Sverige finns 237 arter. Ca 80 % av dem lever i sand och resterande 20 % lever i död ved.

78 arter (33%) är idag rödlistade. 10 arter är redan utdöda.

Livscykel

Honan lägger ägg i håligheten och placerar ett förråd av pollen och lite nektar så att larven ska klara sig. Sedan murar hon igen cellen. När ägget kläcks lever larven på förrådet i ca 5 -10 veckor, innan den förpuppas. Sedan hamnar de i vinterdvala för att kläcks året därpå.

Hanarna flyger oftast före honorna och de båda lever bara en säsong.

Hos några arter övervintrar dock de befruktade honorna som fullbildad insekt, för att lägga ägg på våren. Honorna dör och de nya kullarna utvecklas under sommaren och föds då sent på säsongen och parar sig först då.

Pollinering

Hona och larv lever i huvudsak på pollen. Hanen livnär sig på nektar.

Både hanar och honor pollinerar blommor och gärna bärbuskar och fruktträd. Många arter är också specialiserade och pollinerar därför endast vissa arter av blommor.

Vedlevande bin

49 arter bygger bo i håligheter på hus och träd, murket trä, gnaggångar i ved, ihåliga växtstjälkar, vasstak, murfogar m.m.

Rödmurarbin, olika citronbin och väggbin är några arter är lätta att få in i bi-batterier eller holkar. Murarbin är tidiga på året och vill ha en diameter på 7 – 11 mm på bohålet.

De andra arterna är mindre och flyger senare, men kan istället hålla igång till i september. De föredrar hål med öppningar som är under 6 mm.

Livscykeln hos bina i röret

Sandlevande bin

120 arter av solitärbin i Sverige bygger bo i sand. Oftast anläggs ett vertikalt schakt med sidogångar/celler där äggen läggs. Väggarna tätas sedan med bakterie- och svampdödande sekret. Hos lysingbiet vattentätas väggarna med olja som biet har samlat från växter. Biet bygger gärna vid stränder. Ullbina tätar med ull som de kardar från olika håriga växter som ex. lammöron, tussilago och syskor.

Största gruppen med 60 arter är sandbina och de kan bilda stora kolonier med bohål på gynnsamma ställen. Andra arter som är vanliga är de små smalbina. Till de ovanliga hör hartsbi och långhornsbi. Bland de sandlevande är 45 arter rödlistade. Endast en art av byxbina finns idag kvar och det lilla blomdyrkarbiet är tyvärr redan utdött.

Parasitbin

Gökbin, blodbin, pansarbin och kägelbin är några av de bin som lever som kleptoparasiter på de andra solitärbin. Gökbin är getinglika, blodbin har röd stjärt och kägelbin har en spetsig stjärt som kan sticka hål på bopluggar. Pansarbin har extra tjock hud (kutikula) som skyddar dem när de bryter sig in i bon. Många av parasitbin är också rödlistade och försvinner när värdbin dör ut.

Varför försvinner bina?

Att bina försvinner beror till stor del på att vårt jord- och skogsbruk har förändrats under de senaste århundradena.

Den ökade bekämpningen med mer avancerade gifter slår ut alla insekter, även bin, fjärilar och humlor. Monokulturer skapar stora öknar för pollinerande insekter, då det som odlas där endast blommar en kort tid. Skogarna besprutas och kalhyggena rensas så bina inte har någonstans att bo, även om maten i de nyspirande och blommande ogräsen finns där. Hagar och naturbetesmarker som hölls öppna tillåts växa igen.

Hur kan vi hjälpa dem?

Genom att odla ekologiskt och med mera blandjordbruk med mindre åkrar. Redan nu anlägger många bönder även skyddszoner med skalbaggsåsar och skapar åkeröar som de besår med växter som bina gillar.

Har du trädgård kan du anlägga en sandås eller ett sandigt stenparti. Djupet bör vara ca 50 cm och kornstorleken på sanden 0,2 – 2 mm.

Stenar gynnar värmen i sanden och torktåliga växter kan utgöra vindskydd. En del bin som exempelvis tapetsarbin anlägger gärna bon under grästuvor.

Bygg bi-holkar, -hotell, -batterier. De ska placeras vända i söderläge, rören ska inte ha någon bakdörr och hålen ska vara 8 – 15 cm djupa.

Diametern på hålen kan vara från 3 till 15 mm. Blandade storlekar är bra, men med övervikt på små diametrar.

Att odla många pollen- och nektarrika växter är också en fördel. Högst på önskelistan hos många solitärbin står vilda ängsväxter, gärna flockblommiga och korgblommiga. Många är lättodlade som ex. prästkrage och färgkulla. En del bin är specialiserade på fibblor, klint och vädd.

Vill du odla kryddväxter så kommer du att få besök av många olika bin. Kärleksört, ringblomma och allium är också uppskattade av både citronbin och humlor. Växter från salixsläktet som sälg och videväxter är mycket viktiga för många av de tidiga bina som sandbin och murarbin.

Att odla sälg är inte svårt; ta ett toppskott på våren och stick ner i jorden. Inom några år har du en blommande sälg.